

Островський Олелько

Біографія

Олександр Павлович Островський Олелько (Олександр Павлович Островський) — український актор, режисер, письменник, драматург і громадсько-політичний діяч. Жертва Червоного терору.

Народився в Золотоноші на Полтавщині 1880 року у родині повітового справника, яка мала козацьке походження. Навчався в місцевій юнацькій гімназії, де вперше познайомився з ідеями українського націоналізму М.Міхновського.

Закінчив історично-філологічний факультет Київського університету, працював писарем Мушкетової нотарні в Золотоноші, входив до нелегальної патріотичної організації "Громада" з центром у Золотоноші, керованої Михайлом Злобінцевим.

Став активним учасником революції 1905–1907, яка на Золотоніщині мала ще й явні ознаки прагнення національного визволення. Був членом Револуційної Української Партії. Захоплювався брошурою "Самостійна Україна" ідеолога і лідера самостійницької течії українського руху Миколи Міхновського.

Початок Першої світової війни зустрів на Західній Україні, де певний час працював актором Львівського українського театру в Коломиї.

Був призваний в армію, спочатку перебував на Південно-Західному фронті, згодом на Кавказькому.

В серпні 1917 повернувся до Золотоноші, організував і очолив "Золотоніський курінь" — військове формування, яке захищало повіт від набігів різношерстих загонів мародерів.

Створив у Золотоноші видавництво "Вільна думка", де видав друком свої драми "Гетьман Мазепа" і "Стрільці", п'єсу "Нірвана", історичну повість "Петрик" та інші твори, здебільшого на тему історії України. А всього в різних друкарнях надруковано десь зо два десятки непересічних творів (від 1908 до 1918 року). Більшість із них зберігається у спецсховищах України сьогодні. У своїх повістях, п'єсах, новелістичних збірках автор зарекомендував себе як полум'яний патріот рідної землі.

Брав участь у формуванні військового з'єднання армії УНР.

Після приходу у 1919 в Золотоношу більшовиків Островський з дружиною і двома доньками переїхав до Полтави, знову став актором театру. Очолював першу українську трупу акторів у Полтаві (Товариство українських драматичних артистів).

У червні 1919 під час концерту у міському театрі Полтави співав Шевченкове "Ой Дніпре мій, Дніпре, широкий та дужий!". Коли дійшов до слів "Оживуть гетьмани в золотім жупані, прокинеться доля, козак заспіва...", то голова губвиконкому Яків Дробніс загорлав рос. "Ету петлюровскую сволочь нужно немедленно арестовать!", після чого його заарештували. Відомий письменник і правозахисник Володимир Короленко, намагаючись захисти, Островського від розстрілу, звернувся з листом до Голови Раднаркому Християна Раковського. Проте на цей час Островського вже

розстріляли у Полтаві. Очевидно, його тіло було серед 16 ексгумованих, рештки яких виявили денікінці у серпні того ж 1919 року.

Одна з вулиць у Золотоноші носить його ім'я.

Твори:

Історичні оповідання

"Полтава (1709)" (листопад 1917, Тифліс, діюча армія Кавфронту)

"Руїнування Батурина (1708)" (червень 1913, Золотоноша)

"Берестечко" (травень 1911, Чернівці)

"Руїнування Чортотлицької Січі (1709)" (липень 1917, Тифліс, діюча армія Кавфронту)

"Жовті води (1648)". (лютий 1911, Дрогобич)

"Корсунь (1648)". (березіль 1911, Коломия)

"Іван Богун, полковник вінницький (1651)" (перша редакція — "Облога Винниці"). (січень 1912, Армавір, Кубанська обл.)

"Хведоркова груша" (1907)

"Лебединський кат (1708)"

"Книга смутку й жалоби" (1914 — 1916)

"Погромник"

"Чесний злодій" (червень 1908, Київ)

"Старовина" (1 січня 1907, Київ)

"В наймах у громади" (грудень 1910, Стрий)

Історичні повісті

"Атакування Нової Січі (1775)"

"Петрик"

"Данило Нечай (1651)" (перша редакція — "Смерть Нечая"). (квітень 1914, Харків)

Історичні романи

"Шибенецею й палями"

"Великий гетьман"

Нариси

"В сутіні ночі" (10 жовтня 1907, Київ)

"В тюрмі" (17 березня 1908, Київ)

"Не-люди" (1910)

"Примари" (6 грудня 1910, Самбір)

"Хатнє лихо" (квітень 1909, Львів)

"Старі звичаї" (жовтень 1909, Тернопіль)

"Завіщо" (29 вересня 1906, Золотоноша)

"Мій клопіт" (1907)

"Подорож душі Мацоха до раю" (1 грудня 1910, Самбір)

Драми та П'єси

"Гетьман Іван Мазепа", драма на 5 дій. (9 — 31 травня 1917, Тифліс, діюча армія)

"Нірвана", п'єса на 5 дій і 6 одмін. (1914 — 1915, Харків — Київ).

"Стрільці", драма на 4 дії. (27 листопада 1914, Львів — 2 жовтня 1915, Тифліс, діюча армія)

"Сільська честь", п'єса на 4 дії. (14 серпня — 27 вересня 1913, Харків — Баку)

Казки

"Злий характерник Могради" (1910).